

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Reuerendi patris domini pascasii Ratperti abbatis Corbiensis ... Co[m]mentaria in Lamentationibus Jeremie prophete

Radbert <Corbie, Abt, Heiliger>

[Basileae], 1502

VD16 B 3792

Incipit liber Quintus [in orationem Ieremie]

[urn:nbn:de:bsz:31-309410](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-309410)

nicus tyrannus ingessit. In cōstat qz
lamenta carmina recte possint dici qz
in p̄sentiā sicut nulla sine miseris
plena sūt gaudia; ita sine lamentis vir
aut nulla inueniunt cantica. Idcirco
recte canticū hoc lamentationibz vlti
mis iunxit: dñi poscens clemētiā: vt
finem malis imponeret. Qd tñ mo
nosticus vsus bñ inuenit psalmoz
more eū decantare debere. Quis can
ticio cabulū ab eodē acipere nullis
p̄notef titul' debere. Qm̄ solūmō can
tica in illa celesti syon decent. lamēra
tiones v̄o in hac nostra pegrinatōne
atqz carmina fletibz p̄miserit: vbi et
mala planguntur: et in spe gaudia cū
fide celebrantur. Nam cum dicit

**Recordare dñe et vi
de quid acciderit nobis
intuere et respice obpro
brium nostrum**

Barbarā hystorice captiuitatē deslet
miseriasqz q̄s tulit gens illa ingerit
aspectibz creatoris. Plus tñ q̄ retho
rica disciplina oī ex pre. p̄p̄a sentētiāz
suā temperat. Nō vt exaggeret odiū
iudicis cōtra aduersarios sed vt cle
mentia imploret p̄ suis factis et crimini
bus. Cū nō dixit. memēto dñe inimi
corū nostrorū: vt suis factis digna ex
soluant: et recordare qd acciderit no
bis. Ac si patēter diceret Reminiscēs
auferes mala q̄ patimur: factoribz au
tem ignoras. vbi cū dicit: qd accide
rit vel: qd factus sit nobis; distinguit
mala q̄ p̄ferim' a natura qm̄ natura
ita sunt: et accidentia multis delicto
rum ex causis. Hoc quippe est intue
re vel respicere qd etiā videre. S; ite
ratio orantis afflictionem vel inten
tōnem ostendit cordis. Unde isti ver

ficuli cum affectu sunt volentes rele
gendi. Porro obprobriū eorum erat
gens tā sancta tāqz in dya miraculis
olim p̄dicata et dei inlustrata p̄scen
tia. ad tantum deuenisse discriminis
exitum. dum iusto iudicio ob imma
nitatē scelerū. ¶ Alit' v̄o martyri vor
esse monstrat q̄ penis afflicti et crud
atibz subiecti deo dicunt. Rememto
dñe qd factū sit nobis. Vñ em̄ in pre
sentia nō vlciscit et patienter patit p̄
secutores sanctorū grassari quodam
modo obliuiscit. Idcirco recordare
exhortat. Sicut ille q̄ lachrimabiliter
p̄clamabat. vsqz quo dñe obliuiscer
me in fines. Atqz itez obliuisceris
in opie nostre et tribulationis nre. Cū au
tem recordatus fuerit: nos quoqz a
pressuris p̄sequētū liberabit qz solū
modo indulgentie ei' liberatio erit.
Liberatio v̄o nra vtiqz vltio p̄sequē
tium. Sequitur

**Hereditas nostra cō
uersa est ad alienos do
mus nre ad extraneos**

Cōnumerat mala p̄ pres q̄ acciderit
quando populus transportantis in
captiuitatem alieni possiderat terras
et q̄ fuerat hereditas populi dei facta
est possessio p̄datoris ac vastatoris.
Tangit etiā progatiū patrū et aucto
ritatem diuine largitatis: cui' obten
tu delentis gentibz facta est hereditas
eorū idemqz popul' pars et possessio
dei: quoqz auctoritas grauisimar de
fensio hereditatis semp sub curaz p̄
teccionē dei fuit. Deinde qd atrocissi
mū est doloris hereditas tante p̄tero
gatiue: non ad superiores: non ad eū
les: neqz ad qualescunqz sed ad alie
nos a deo atqz extraneos culpis cxi

gentibus quod indignissimum: et iniquissimum est peruenit: ad inferiores videlicet atque supbissimos. ¶ Interea aduersus hereticos hec conclusio currit: qui hereditate ecclesie christi: aut demonibus aut prauis tradidere instituit. Unde alia interpretatio signantur ait. Hereditas nostra conuersa est alienis et domus nostre extraneis: quod hec quid conuertit: erat quod demum postea in aliquid conuertitur. Ita et de scripturis sacris recte intelligi potest. quod sit hereditas fidelium. de qua ut dixi hec translatio non ait conuersa est ad alienos sed conuersa est alienis. Illis videlicet qui a deo facti sunt alieni. eo quod scriptura sacra alijs est odor vite in vitam. Alijs odor mortis in mortem. Idcirco alienis conuertit ad perfidiam. cum fidelibus catholice intelligentibus maneat ad salutem: et domus nostre extraneis vel peregrinis. Ex quo patet sensus: quicquid exterius interiusque idem habuit populus ad liquidum quod ab extraneis eorum sit possessum vel transmutatum. ¶ Sed et tropologicè domus scripturarum: intelligentie cognoscunt diuine in quibus habitaculum nostre mentis sepe firmamur. Aliter enim in eisdem habitare non possumus: nisi sensibus tantumquam tanuis patefactis: intelligentiam latitudinem teneamus. Quas dum heretici male secundum suam prauitatem inuentionem conuertunt domus nostre alienis incolis transferunt. Sed et spirituales neque extranei possunt congruenter intelligi. qui perversis cogitationibus: diuinarum scripturarum sermonibus falsas inferunt prauitates. Nec non domus nostre: mentes videlicet humane conuertunt ad extraneos et immundos spiritus: cum preuaricatione peccati ad vicia aniam inclinat.

Quarum scilicet hereditas ad extraneos conuertitur dum per vicia inmundi spiritus corda nostra possident. Aliter enim ad nos ingredi non possunt: quod non ex natura originem possident sed ex culpa sumunt. Quam propheta reterens coram summo iudice miserantem: non minus enim contra hostes preteritis nisi ad clementiam inuitat. Tunc sequitur.

P **Orphani facti sumus**
absque patre matres quasi vidue

Ubi alius interpretans. orphani facti sumus inquit velud non habentes patrem. Ex quo liquet quod propheta ad deum patrem oculum intendit qui plebem iudaicam sibi adoptauerat in filios. ex quo ait. Filius meus primogenitus israel. At vero hi facti sunt velud non habentes patrem: qui suis ex culpis: quibus cum haberent per inuocationem adoptionis: tamen quia irritauerant eum malis suis iam non habebant propitium per affectum pietatis. Et ideo signanter ait. Sicut non habemus patrem ut flectat per lacrima obsecrationis paterna viscera ad misericordiam pie recordationis.

Et matres nostre inquit sicut vidue

Matres vero synagoge intelliguntur septem que principaliter in montem oliueti constituti fuisse noscunt. de quibus lac doctrinarum fluere vel a quibus lex nuntiaretur: sed obsidionis tempore vel caldaice vastitatis sublati filijs destitute sunt: et ignibus concremate: qua bene quasi matres desit viduas et deplorat. que videlicet solebant in lege filios educare

z nutr. re. populos. ¶ Porro fm ana
gogen q̄ sepe vox ista xpi eccie 2gruit
q̄ dicit. facti sum⁹ sicut non habentes
patrē quot; ens in angustijs z tribula
tionibus min⁹ ei⁹ paterna pietat⁹ vi
seca p affectū sentimur digne cōsola
tionis. Qd̄ illi parenter dicere queūt
qui sui causa peccati patrē amiserē de
um. Unde orphani pculdubio facti
debite plangunt q̄ propriū pdidēre
gentorē. Et quo vnus interpretū. nō
habentes patrem dicit. Alter vō ve
lut nō habentes qz interdū sepe pcul
pis totus amittit; sepe vōz si nos ad
modicū deserit; in terris vō patrē nō
habere videam⁹ inter p̄suras p̄seqn
tū. tñ eā habere in celo minime dubi
tam⁹. Propterea velut nō habentes
interdū sum⁹. Un̄ nō absolute dicit
nō habentes patrē; sed velut nō habē
tes. Quotiens varijs veram⁹ tribula
tionib⁹ vt z habeam⁹ p affectū pie re
cordatiōis. q̄uis z habere nō videā
mus p auxiliū sue defensionis. S; z
eccle xpi q̄ iure matres nominant se
pe p̄secutiōis tpe sicut vidue sūt; qñ
a suis viris sacerdotib⁹ fugientib⁹ re
linquunt. velud etiā qñ in tpe pacē ob
ecclesiā z vecordā nullā deo. p̄lez per
officiū sue p̄dicatiōis gignunt. Dum
em̄ aut lucra sectantur seculi; aut suis
implicant flagitijs v̄l ignauia sue pa
seunt impericie xpi eccie que vere ma
tres sunt xpiano; sicut vidue sunt.
Propterea qd̄ nō vidue qz virt earū
vitare vident; sed q̄si vidue qz ex ip̄is
nullū fructū prolis deo ferunt Quas
bñ eoz vox in eccleia deplorat; qui ad
huc per intentionem cordis z dilecti
onis amorē ad deum suspirant. Sed
bereticorū plangit sterilitatē qz iure
eccleie q̄si vidue dicunt; qz z si dño te
su xpo viro fortissimo ex parte iungū

tur in eo quodamō 2fident baptisimū
sequunt sacras litteras legunt eccle
siastica sectant officia. tamen digne q̄
si vidue deplorant. qz nullū ex suis do
cto; ib⁹ deo fructum parūt. Qd̄ bene
cōcubine ille dauid designant ad q̄
verus dauid n̄ in initio ingressus; s;
nō eas sibi pleno z maritali copula
vit cōiugio ad q̄s absalon: crudelior
natus; sub specie sarbane ingressus
adulterio eas sedauit sue prauitatis.
Unde dauid eterna damnatae illas
infra suas tenebras red. sit. Quabñ
q̄si vidue planguit que matres eēde
buerant electoz dei; si recraz. xpo si
dei cōseruassent federaz casta cōiugij
sacramenta. ¶ Eterū moraliter ma
tres nostras. id ē matres oim virtū
recte fidem z spem z charitatē accipi
mus ex qb⁹ nō solū nos renascimur
deo veritētia oim relique virtutes ant
mi generant. Sed euz ceperint in no
bis vanitatib⁹ seculi viciari xpi qz cha
ritas per quā verū seruaf connubiū
z substantia (que deus est) in nobis
demutat; tres iste virtutes sicut vi
due potius q̄ vere vidue deplorantur;
quia z si videntur forinsecus verbo re
nus virum completi christum. p̄ con
suetudinem christiane religionis. iaz
intrinsicus amiserē virtutē boni ope
ris generand; z fecunditatem caste
procreationis in Christo; quia quic
quid non est in fide peccati est z que
sine charitate aguntur prodesse non
possunt. Sequitur.

a Quam nostrā pe
cunia bibimus; li
gna nostra precio com
parauimus.
Immanitatē p̄pheta describit crudelē

tatis et afflictiones gentis sue. inopia
 liquidē eorum atque privationē boni in-
 tantū ut aqua que gratis omnibus pre-
 statur. etiā suā precio vnde cōparave-
 rit. vnde mouere eū lachrymis indul-
 gentiā p̄i iudicis per singula festinat
 dum ea coram demētissimo deplorat
 patre. que necvllis accidisse gentibus
 nunq̄ legitur. ¶ Congruit autē iste sen-
 sus aduersus cupidos sacerdotes tē-
 ploꝝ dei. qui domū dei faciūt. domū
 negotiationis. qui p̄pter baptismata
 et doctrinā predicationis sue seū p̄pter
 crismata donoz dei lucra sectantur et
 impēsiones querūt sui questus. Con-
 tra q̄s plebs xp̄i iure deplorat et plan-
 git. Aquas nostras doctrinā sc̄z scri-
 pturarū et dona sancti sp̄s in pecuni-
 as accipim⁹ premioꝝ de quibus nobis
 olim elatas p̄beta p̄miserat. et ad q̄s
 nos gratis inuitauerat. **Q̄s sitientes**
inquit venite ad aquas. et q̄ non habe-
tis argentum. perate emitte. et bibite
vinum et lac absq̄ vlla cōmuratione.
Quas cū profecto cupidi sacerdotes
pc̄cio distrahūt recte plebs luget eo q̄
ligna scripturarū sc̄z et domoz xp̄i ele-
menta. q̄bus ignis cottidie sancti sp̄i
ritus enutritur in altare dñi. pc̄cio cō-
parant pecuniarū et oia que nobis in
cōmune gratis data sunt in p̄prietate
nostrē salutis crudeliter ventali fiūt.
 ¶ **Ceterū moraliter aquas p̄prias pe-**
 cunia bibunt qui lachrymarū suaz li-
 quozibz gemendo saturant. Pecunia
 sc̄z scripturarū dum p̄mia eterne vite
 in eis dē p̄pendēt ac supplicia. Quarū
 p̄fecto meditatione charitates intus
 nutriunt ac timorē sitq̄ tanto p̄nior
 animus ad dolendū. quāto ampliori
 fuerint inflāmatūs dilectionis amo-
 re. aut aculeo ob imanitate scelerum
 confusus timoris. Sicq̄ sit ut pecu-

nia scripturarū aquas bibam⁹ lachry-
 marū nostrarū. Hinc q̄s dauid. ciba-
 bis nos inq̄t pane lachrymarū. et po-
 tum dabis nobis in lachrymis in mē-
 sura. Ligna q̄s in baculū dñi sc̄i ignis
 pc̄cio emimur. quoties terrenaz cadu-
 ca p̄speritatibz cōmutamur. Et hoc ē
 aquas n̄as pecunia bibere sapient ā
 atq̄ scientiā rerū seculariū p̄speritati-
 bus dare. Certe aut ecōtrario vtutes
 animi int⁹ vicijs excrementibz quasi p̄
 cōmuratione amittere. Sed ne virtu-
 eoz sine pc̄cio laboris cōmutatur aut
 doleris. quia nullū iniustū lucrū sine
 iusto dāno. neq̄ lucrū sanctū sine la-
 bentū rerū dispendio comparatur.

Ceruicibus inquit mi- **nabamur lassus non da-** **batur requies.**

Contēptū itaq̄ captiuoz et veratio-
 nem insinuat corā eq̄ssimo iudice qui
 supbos dispdit et exaltat hūiles. Entē
 merāt autē quō manu supboꝝ ad defe-
 ctionē in ceruicibz percussū appellabunt.
 vt etiā lassus ac fessus crudelitate hostili
 nolentes currerēt sine requie laborē
 opis p̄ferrent. Sed et spiritali ecclesia
 xp̄i gemit in martiribus suis q̄n cola-
 phis percussis et manibz p̄secutorū in cer-
 uicibz verati. multis obprobrijs et cru-
 ciatibz afflicti. de alia in altā ciuitatē
 passim fugere sine requie cōpellaban-
 tur. Un̄ dī qd̄ requies nudabat nob.
 Porro p̄ minas in ceruicibz ois affli-
 ctio insinuat et dispectio humilitatis
 quā vix iuxta euāgeliū percussis in vnam
 maxillā et ipsi vltro nec alterā p̄berent.
 Ergo moralit̄ p̄ ceruices supbia n̄a
 designat sicut iob ait. Posuere ceru-
 cem suā sicut scutum superbiā sc̄z suaz in-
 p̄rectionis auxiliū. p̄ hanc quippe su-
 n̄ iū.

perblā tanq̄ in cervicibz nr̄is ferim⁹
ad laborē. vt fugamus a requie q̄n ex
cōscientia reat⁹ nr̄i int⁹ pcutimur. qd̄
deus excelsus humilia respicit z alta
alonge cognofcit. Lognofcit quidem
nō vt adprobet fed vt feriat z eodēnet
Et hoc ē dicere cervicibz minabamur
z lassis nō dabat̄ req̄es quia pctis z
vicijs post finez laboris nulla manet
requies. Dis em̄ sicut quieta spirita,
lis est vita. Ita inquieta carnalis z la
boriosa. z hinc est qd̄ dicit̄ quia lassis
non dabatur requies.

e **gypto inquit de/
dim⁹ manū z assy/
rijs vt saturaremur pane**

Ubi alia interpretatio longe aliter ait.
Egyprus inq̄ dedit man⁹ assyrijs in
facietate ipsis. ¶ Historice aut̄ plan
git q̄ tanta nobilitas generis proga
tūā patrū habēs ex genere p̄phetarū
ac patriarcharum q̄ egypto cui ante
seruierāt manus dederint in seruitu
tem. vt saturarent̄ panibus sicut alibi
scriptū est. Repleti p̄us pro panibz se
locauerūt. Et nō solū egypto se tradi
dere verūcū z assyrijs obiri ediam
panis. q̄bus deus olim manna de ce
lo pluerat z miraculis choruscantibz
in regnū coram cunctis gentibz subli
marat ¶ Letez qd̄ dicit egypt⁹ dedit
manus assyrijs in facietate ipsis. si
gnificat egyptios assyriosq̄ milites
vnanimiter ad captiuitatē israelitice
plebis cōuenisse. vt spolia distraherēt
eorz suasq̄ cupiditates diuitijs facia
rent. ¶ Iuxta allegoriā hō p̄tra eccle
siam xp̄us egyptus simul cū assyrijs
cōspirat. nō charitatis ḡra sed vt eccle
sie firmitatē obpugnent de q̄bus vn⁹
sanctorz nō timebo inq̄t milia populū

circūdantis me. Si quidē egyptus te
nebre interpretatur. assyrii dirigētes.
In q̄bus erce potestates intelligunt̄
qui se assyrijs hominibz videlicet. po
tentioribz adiungūt. vt p eos p̄secuti
ones ingerant dei electis. de q̄bz dñs
in euāgelio. Veniet hora inq̄t vt ois
q̄ vos occiderit arbitrat̄ se obsequiū
p̄stare deo. Et hoc quidē faciūt quati
nus sue seuitie feritātē facient imple
tate penarū. ¶ Ergo tropologice egyptus
dar manus assyrijs in facietatez
ipsis. q̄n heretica iungunt̄ heretias.
Donat istis scz maximianiste z valen
tinianis martioniste vel manichei. in
facietatē adq̄sitiōis populū tā seducti.
Sed z iuxta hebraicā veritatē plorat
ecclesia suos. q̄n membra xp̄i z mini
stri altaris. p terrenis z vanis rebus
dant man⁹ potentioribz et secularibz
viris. qui suis obfuscant̄ diuitiarum
vel delictorz tenebris. necnō z assyrijs
qui dirigentes interpretant̄ vt satura
rentur pane. Qui se ad oia que mun
di sunt dirigunt vt diuitijs affluant z
extollantur honoribz. Quibz cū mini
stri xp̄i manus p caducis z vanis re
bus dederint vt seruīat̄ eoz imperijs
qd̄ altud q̄ mundi lumina etiā z ipsi
tenebre fiunt. q̄bus p̄fecto verbis mo
nemur poti⁹ leuare man⁹ ad sancta
z cū moyfi ad celū eas semp extende
re ne graues fiant. de q̄bus p̄pheta da
uid. Qui stas inq̄t in domo dñi in
atris dom⁹ dei nostri. In noctibus
extollite man⁹ vestras in sancta z be
nedicite dñm. In noctibz inq̄t. nisi re
misse fuerint in tenebris hui⁹ seculi et
egypto dedite obligatores fiant z ser
uituti obnoxie. Idarco ait. In noctibz
extollite manus vestras in sancta vt
semp q̄ setā sunt. iuxta ap̄lm meditan
tes iugit̄ in laude dei viuam⁹. Sed q̄.

p **Patres nostri peccauerunt et non sunt et nos iniquitates eorum portauimus.**

Ubi alius interpres ait. et nos iniquitates eorum exoluimus. Que nimirum sententia uehemens est et obstrusa; multis inuoluta caliginibus; sup iudeos factis absolutarum aperta uideatur. qui uelut littere sequentes; omnia male dicta legis super se traxere. grauissimum legis iugum portantes; quod nec ipsi nec patres eorum ferre potuerunt. nolentes christum recipere qui eos a maledicto legis exoluere. **U**n deus in euangelio ut ueniat inquit super uos omnis sanguis iustus qui effusus est super terram a sanguine abel iusti usque ad sanguinem zacharie; et omnia hec inquit a generatione ista requirentur. atque alibi complete mensura patrum uestrorum. Quibus profecto uerbis ostenditur; quod imitatores patrum etiam precedentia patrum delicta trahant si eorum ad malum fuerint sectatores. quod satis grauissimum est nobis. qui nostra non sufficimus delicta portare; si precedentium parentum nostrorum oneribus pregrauemur. Quas sane sententiam ezechiel absoluere uidetur quod ait. Filius non portabit iniquitatem patris. neque pater iniquitatem filii; sed unusquisque in peccato suo quo peccauerit in ipso morietur. Que profecto sententia soluta esse uideret. nisi per moysen deus in erodo loqueretur. Ego sum deus deus tuus. deus emulatores qui reddo peccata patrum in filios usque in tertiam et quartam generationem his qui odere me et facio misericordiam in milia his qui diligunt me; custodiunt precepta mea. Que non minus hic quam alibi in para-

bolis esse dicuntur. et pro uerbo. ita uel aliud prenda uerbis. aliud in sensibus sonare uideatur; non quod dei iusticia. alium peccare impune permittat. et alium non penas luere pro delictis aliorum. Sed ex hoc quod sequitur. his qui odere me conuincationis sententia siue precepti scandalum soluitur. Potius enim patres qui fuerunt et non sunt; quasi peccatores punire debuerat. Sed quia patrum exitere emulatores et odere deum hereditario malo et iure impietatis. in ramos de radice crescentibus culpis iuste uindicta puenit. et hoc quippe est delictum nos iniquitates eorum portauimus coram equissimo iudice etiam sic. ut sine imponat malis; implorare sententiam ab solutionis. Quo nullo modo filij ideo puniuntur; quia patres peccauerunt. sed iugum traxere iniquitatis eorum magis coage scit. et coaceruat cumulus et mensura iniquitatis. Que nimirum scabices sepe uiguisse in ecclesia christi iure plangit. quod sacerdotibus et principibus terre delinquentibus; quod sepe populus quasi pro eorum delictis flagellatur; quod uox est patris nisi peccauere et non sunt nos iniquitates eorum portauimus. ac si patens dicat. Non sunt quod esse debuerat et nos culpis erigentibus unacumque ipsius uindictam iniquitatum eorum portauimus. **U**n quod uiri quod quam terribiliter propheta lugeat audiat. cum patres pro suis peccatis culpis. et audito res ne se uanis deludant blandimentis. **Q**uoniam et doctores pro merito eligunt plebem. et plebs detrimenda patitur ex negligentia doctoris. Neque enim succedentibus culpis minuitur pena sed auget. **U**nde de cam septies pena datur. de lamech homo septuagiesse. patres. Quia etiam homicidarum uilla est distantia; nec a deceptorum preceptum exemplum; minor est iure etiam trahit penam quam inuictorum et auctorum mali. **P**otest et ad

originalia peccata ex sententia deferri. cuius uno peccante etiam iram in omnes descendit nisi fuerint per gratiam liberati. In quo sane confinio. neque pater iniquitatem filii. neque filius iniquitatem patris trahit. sed unusquisque eorum aut in iusticia sua liberatur aut in peccato proprio moritur. Quod autem ait. patres nostri peccaverunt et non sunt. Non vacat ab intellectu quomodo non sint. quod omnino etiam et post mortem esse non credunt. Omnes quippe peccatores ex eo quod delinquit et peccat ad nihilum rediguntur et non est. Et ideo non est quod ab eo quod semper idem est corrumpitur et non sit et dilabitur. Neque dicitur quod patres peccaverunt et non est peccatum eorum. sed non sunt ipsi quia peccatores defuncto. peccati omnino causa manet. Quia filii sententiam duplici modo semper persolvunt. dum aut paternis iniquitatibus afflictionibus deprimuntur variis. ut exolvant peccata patrum in presentiarum aut in fine non imponendo malis supplicibus deputant eternis. Quod si filii melioribus fuerint institutis vel gratia liberati. nullo premitur iugo iniquitatis sed per baptismum disruptis vinculis delictorum unusquisque eorum suis aut puni malis aut absoluitur.

Servi inquit domi/
nati sunt nostri. non
fuit qui redimeret de ma/
nu eorum.

Epilogum reterit misericordiarum et per singula novos infert cruciatum sui doloris. quatinus multis modis benivolentiam patris iudicis inlectat ad misericordiam. Servi inquit domiati sunt nostri. Vbi patrem insinuat gloriosam libertatem eorum et dicat. Tu redemisti et liberasti nos in brachio virtutis tue. tu exaltasti et sublimasti in regnum tu virtutibus

et signis glorificasti. nunc non ecclesiam quod sed servi domini aut sunt nostri nec fuit qui redimeret nos de manu eorum. hec idcirco replicat ut ad beneficia clemensissime dei consuetam lachrymas provocando clementiam invitet. ut toto mentis affectu sua in eis potius beneficia quam eorum errata consideret. Ceterum typice luget chorus sanctorum. gens sancta ipsa adquisitionis regale sacerdotium. quoniam ens spirituales neque que celestem possidere libertatem domini autem nostri. et affligunt nos servitute peccati. vel quoniam carnales quod aut criminiosi precipiant in ecclesia et in eis quod redeptor dominus ad modicum manu eorum deseruire videtur. Lucet iste ergo recte penitentium est qui facti anelantes eua dere cupientes cuius domini fuerant subjugati et ad diem ad deum respirare seu preces intendere presumunt. Sed et hereticos servos esse cognosce peccati. qui domini autem eorum quod suis pessimis instruerint moribus qui servi facti sunt viciorum. dum nesciunt moderari iugum doctrine nemo est qui absolvat interdum eos quod ipsi suis interierint disciplinis.

In manibus nostris
afferebamus panem
nobis a facie gladii in
deserto.

Ubi alius interpretis ait. in animalibus nostris adsequimur panem nostrum. Et qui inest laboris veratio describitur. quoniam non minus mens quam et corporis laboribus fatigatur. Erat siquidem externus labor in adquirendo victum cottidianum. intus vero timor inmensus a facie gladii. Et hoc est dicere in manibus nostris. quod panis in piculo vite querebatur. Sed typice operabilis est sensus. quod felix conscientia est et mens beata que in animo se sibi manibus panem vite adquiret.

vel abum scripturarū sanctarū; varia
rū; virtutum adfert sibi sine tedio.
Quos profecto panes dñm in euan/
gelio legis elegim⁹ tā triticeos ⁊ hor/
deaceos vt anim⁹ copiosissimā sibi no/
ui ac veteris testamenti frugē adgre/
get; vñ panē suis sensib⁹ ⁊ labore ad/
quirit a facie gladij solitudinis. Gladi/
dus quippe solitudinis insidie dya/
boli recte accipiunt. Contra cui⁹ fact/
em semp clipe⁹ prouide opponit fidel/
q̄rit⁹. Tura salutē mens ab impugna/
tione ⁊ facie p̄ssoris de quo dicitur
est ante faciem ei⁹ paradysus ⁊ p⁹ euz
solitudo deserti. Quia priusq̄ inuase/
rit fidelē animā virtutib⁹ floridā iure
paradysus accipit; inuasaz vō solitu/
dinē reddit. Desolat em̄ ⁊ relinquit a
deo q̄ subplantant ab hoste; et vicij
subuertit. Mortaliter autē anima su/
is laborib⁹ panē adquiret virtutū; duz
bonis opibus int⁹ foris vt exerceat cor/
pus. Verbi gr̄a; dñ ad beniuolentiā
seu charitatē ⁊ pacē pietatēq̄ intēdit
quib⁹ cū viuificat virtutibus celestēz
eternū; ⁊ acquirit panē a facie gladij
in deserto. Quia devictis hostiū insi/
dijs ⁊ tentationib⁹ varijs semp in de/
um quasi in deserto solitudinis labo/
rantes versamur.

p **Ellis nostra qua
si cliban⁹ exusta ē
a facie tēpestatū famis:**

But aliē a facie plagarū famis. vbi p
erustionē pellis magnitudo ⁊ immē/
sitas famis; seu pluidā carnē vt ali⁹
interpretat; exprimit. Quā sane fames
si quis velit scire iosephū legat; q̄ fili/
os deuozasse parentes ait. Et deuo/
rantiū fauces latrunculos p̄focasse
vt tā deglucitos cibos; pene de ipsis

viscerib⁹ euellerēt; sicq̄ raptoris abs/
q̄ horrore eadē carnes sumerent.
Allegorice autē vox sanctorū est qua
plagif pellis nostra q̄si cliban⁹ vnda
facta est. Pellis vtiq̄ q̄ primi sunt pa/
rentes nri induri; finibusq̄ paradisi
mirabiliter ppulsi. Vñ signant non
ait. pelles nostras; ⁊ pellis nostra q̄ ex
ipsis vnam omnes cōtraditim⁹ mor/
talitatis pellē. Mortalitas q̄ppe no/
stra timore peccati fedata q̄si cliban⁹
id est q̄si diabol⁹ q̄ est fornax victorū.
cotidie nouis cōcupiscentiarū exult/
ionib⁹; ipso inflammante peccati au/
ctore adurit. Vñ sequentes auctores
gebennā damnatiōis incurrim⁹. per
quē tempestate famis affligimur; ne
vltis eterne vite epulis; a facie plaga/
rū famis satiemur. Nō cū succēsa alta
interpretō a facie plagaz aut nostra
tempestatū pluralit̄ dicitur; cōpora
liter vna sit plaga vel tēpestas famis
Vñ mag⁹ p̄pter internā doluit famē
q̄ multis coaugeat tempestatib⁹ ⁊ di/
uersis afficit plagis. Cū em̄ abū vite
ania amiserit. p̄ oēs sensus corporis
⁊ p̄ oēs affect⁹ animi; diuersis plaga/
rū patit vulnerib⁹; dñ interno cecatur
lumine; neq̄ aurib⁹ int⁹ verbū potest
audire salutē. Cū dñs. Mittā in eis;
nō famē panis neq̄ sitim aq̄; s̄ audi/
endi vbi dei. Quā nimirū fame duz
mens affligit; dur⁹ vberib⁹ plagaz
eruat ⁊ tempestatum tactatur pro/
cellis. Vnde sequit̄.

m **Alieres i syon hu
milianere ⁊ virgi
nes i ciuitatib⁹ iude.**

Ob ad litteraz iudeis accidisse nulli
dubū est. Vñ stras autē xp̄i ecclesias
ob inediā famis ⁊ sitim; audiendi ver

bum sepe hereticorum praueitate corru-
ptas et humiliatas in fide fuisse nemo
qui dubitet; quibus atebat paulus. **T**i-
meo enim sicut serpens cuius astutia sua
deceperit ita corrumperit sensus vestri
a castitate quae est in christo iesu: et infra. **R**e-
spondi inquit vos vni viro. virginem
castam exhibere christo. Quas profecto vir-
gines sepe humiliatas quae christo fuerant
in fide desponsatae. merito sermo prophetae
lucet: quae nisi mulieres essent et se-
ctarent multib; non essent hereticorum
fraudibus deceptae. neque adulteri-
no humiliate conubio. **T**ropologi-
ce autem quoties peccatorum feditate grauatur
et de alto id est de syon ad humili-
tatem miserabiliter proruentes constantem
mulieres anime videlicet nostrae in syon
id est in culmine ecclesiastico colloca-
te humiliant. Aliud quippe est in syon
aliud vero extra humiliari. Quia et si
peccatores quidem sumus infra ecclesiam christi
angustis scelerum nostrorum in domo domini
confitentis et gementis pandimus: non
desperantes boni pastoris veniam sub-
rogari: et si in syon lugentes humilia-
mur: butuscemodi miseribus: alibi idem
propheta clamans dicit. Audite mulie-
res verbum domini: et adsumat auris vestra
sermonem auris eius. Docete inquit filias
veras lamentum et ynaqueque primam suam
placitum. Hinc quoque liquet: quod mone-
amus omnes affectiones animarum nostrarum
lacrimis abluere: quae si filias ut
doleant: et puniant placitum consuecere
propriasque corporis nisi operationes
lamentationibus quasi primas emunda-
ri: ut qui sumus humiliati nostri: ex cul-
pis castificemur per eum qui amator est
penitentium et castitatis: inuenies inte-
gritate deponere. Quia ergo iu-
de in quibus sunt humiliate diuersae se-
pessiones infra ecclesiam dei. Sicque

dem quae alia est pessione sacerdotum. alia
leuitarum. alia vero monachorum. alia de-
uersorum graduum: alia virginum. alia vi-
duarum: et celbatorum: alia conjugatorum:
et in his singulis gradibus alique vir-
gines: scilicet et intelligibiles anime cla-
rificant virtutibus dum proficiunt ad in-
teriora tendentes per intentionem benevo-
luntatis. Nonnullae vero vicibus humili-
antur. dum secundum propositum suum christum sequi-
tur: vel quod est grauius desiderium alique in-
terius constuprate prosternunt. Has per-
terea virgines. idem hieronimus in eisdem
libris: enis longe supra desinet dicens.

A **A**udite obsecro
vniuerse popule
et videte inquit dolores
meum Virgines meae
iuuenes mei abierunt in
captiuitatem.

Virgines scilicet quae mentis in cor-
ruptione suscepit iuuenes quae nouita-
tem vite induentes: deinceps hostium
insidiis: et scelerum flagitios corrum-
pantur. Quos bene plangit prophetae affe-
ctus quae ad fedat humilia delictorum in
quinamenta rapiuntur.

Princes manu sus-
pensi sunt: facies senum
non erubere

Quia ipsi iudei crudelitate hostium sus-
pensi manibus sint eculco: aut certe
ris tormento: um supplicij. manifestum
est. ex alijs atrocioribusque pena-
rum generibus. Certe aut ipsi hostium
sunt suspensi. certe aut proijcti manibus
eulco constricti In quibus profecto
supplicij ut parcerent eis: facies senum

non erubuerit. **¶** Mystice autem p̄ncipes vel rectores plebium. tunc hostium manibus suspendunt ad alia: quā intentionem boni operis. seu nuntum animi recte deferentes: ad voluntatē hostis iam p̄pter penā peccati quasi tota intentione suspensi: que p̄ceperint adimplent immo suis devincti manibus operibus q̄si in cuculo: que patiuntur miserabiliter tolerat. Sequitur.

Facies seniorum nō glorificauerunt

In quibus p̄fecto lamentis ostendit temptationū peccatam in omnibus pertransire. Nec enim nouit callidissim⁹ ille draco pueri parcere seu iuuenibus ad peccandū: neq; cum adoleſcentulos suis inlecebris inretuerit: senibus prestat requiē: immo omnē etatem omnemq; ecclesiasticū ordinis dignitatē. vno cōuoluit tempestate et p̄sternit fraude: ferū conditionē p̄fessionis gratiā qm̄ voluntas impia: nescit miserorū lapsibus satiare. sed tanto magis vnumquēq; festinat decipere quanto p̄diuſius eos viderit et infelicis suis suggestiōibus obedire. **¶** Sed et a p̄secutoribus talia sepe sustinuit ecclesia xp̄i. quādo principes senioresq; p̄p̄li morte cōtumelijs et tormentis. v. c. rarios suspēdere et p̄icere ad ignominiam. Quōd v̄tinam mereamur adsequi vt p̄ domino talia pati digni essem⁹. quatinus vel sic eius sanguinis precio nostrum emundaret corp⁹: et sanctificaret anima p̄p̄rij cruoris vnda respersa: que tantis suis fedat criminibus inretita. Sequitur.

a Adolescentibus impudice abusi sunt

et pueri in ligno corruere

Alia v̄o interpretatio longe aliter habet. Potētes inquit moles molebāt et iuuenes ligno confixi sunt. vbi sede chiam fm̄ hystoriam regem potentem plangit. Cuius oculos rex babylonis in reblatha euulsit: cumq; ad molam molere fecit: sed et alios p̄ncipes vel iuuenes quos ligno crucifixit. **¶** Leterū q̄ nostra editio ait. adolescentibus impudice abusi sunt romanorum tangit flagitios: qui masculis coru femineo contabantur ad lasciuiam. Ad quos et de quibus paulus ap̄stus ait. Qui cum cognouissent de uminon sicut deus glorificauerunt: aut gratias egerunt: sed euanuerunt cogitationibus suis: putantes se sapientes esse stulti facti sunt et paulo post. Propter quod inquit tradidit eos deus in reprobum sensum: vt faciant ea que nō cōueniunt. Nam femine coru mutauerunt naturalem vsum in cum vsum qui est contra naturam. Similiter et masculi in masculos turpitudinē operantes. Quōd eosdem in eisdem quos ceperant ex iudeis iuuenibus talia p̄petrasse planctus prodit propheta cū dicit adolescentibus impudice abusi sunt. Quōd crucifixi erint eos in ligno: etiam manifestum est ob immanitates crudelitatis sue. Sed quomodo iuxta nostram interpretationem pueri in ligno ceciderint nō alius patet sensus. nisi quia in christum pendentes in ligno credere noluerunt. Unde quidē apostolus. Crux inquit gentibus stulticia est: et iudeis scandalum. Ergo ideo in ligno corruerunt quia pendentes vitam in eo vt mortem destrueret suscipere noluerunt. Qui p̄fecto po

tentes qz scandalizati sunt in ligno q̄
si pueri dimisit eos inanes. Cū mo-
lis molebant: dū legem ad lraz eis dez
suis vestigijs vertentes cecitate ppe-
tua impigere. Ad quā cū samson ille
fortissim⁹ deuenisset eum all' osili mo-
lere fecere. quatin⁹ p hoc nullis se ex-
plicaret gressibz sed eādem vertendo
in suis semp vestigijs vt iudei recollo-
caret erroribz. ¶ Porro mystici infra
eccl'iaz potentiu genera duo s̄. Cū
eoz q̄ copozalibz sunt potentes diu-
rtarū facultatibz z potentia obrinent
tpalū vanitatis. Aliud v̄o eoz q̄ spi-
ritalibz pollent honoribz in his quip-
pe cupiditatu cōcupiscentiaz qz mali-
tia p̄tinacia qz voluunt. Qui aut spi-
ritales fiunt potentes legis molā ver-
tunt dū eandē relegūt tertū repetunt
z frequērant. (Si que fit) vt quedā sit
spiritalis molā: qua molent siml'agi-
nem trice grant: polentā qz intellectu-
um h̄ne deo possit sacrificiū offerri cō-
ficiant. Qui pfecto iuuenes ligno cō-
fixi etā martires efficiunt. De q̄ nimi-
rū ligno paulus ap̄s. Absit mihi in-
quit gl'ari nisi in cruce dñi nostri ihu
xpi p quem mihi mund⁹ crucifix⁹ est
z ego mundo. Quia pueri transposi-
ti in domino mundo mortui s̄. z ad-
fixi ligno domine crucis. Sequitur

**I Enes de portis
defecere iuuenes
de choro psallentium**

Quia veterani z longo confecti senio
ita in eis fame consumpti sunt: vt cū
per portas egredi vellent ad herbas
vel quelibet ad alia victualia conqui-
renda. in ipsi eidem portis idest se-
mines inuenti quasi mortui: z hoc
sit dicere de portis defecere. vel certe

cum ab hostibus huc illucqz distenti
perimunt. merito quasi cōsiliarij civi-
tatis z legisdatores de portis defecis-
se. vt z iuuenes de plateis: a suis per-
territi officijs vel capri deplorantur.
¶ Typice aut senes sunt: qui canities
sentium remissionis grā cōsequunt
ac in mansuetudine quietudinis op-
p̄ficiunt. Qui si deū offenderint i por-
tis deficiunt: que dicant esse iusticie.
De quibz dauid. Sperite mihi portas
iusticie ingressus in eas cōfitebor do-
mino. In his q̄ deficiunt senes dū cre-
scentibz scandalis fatigant z a recto
itineris cursu destituunt: vt interitio
penitendi ac lugendi tramite: qdam
negligentia cōsternant. Iuuenes co-
rū de choro psallentiū deficiunt: quā-
do decantatio spiritalis conquiescit.
¶ Sz moraliter incontinens anim⁹
dei memoriā dum a se repellit dicere
nō potest psallā spiritu psallā z men-
te. Unde debz sine cessatōe pia mens
in conscientia pclamare: ne quando
deo cantare desistat. immo choro san-
(corū sp̄ laudās dei assisit

**D Efecit inquit gau-
diū cordis nostri
versus est in luctū cho-
rus noster**

Paret sensus de iudeis qz deū ad ira-
cundiam puocauere qz ceciderit om-
ne gaudium cordis: z dissoluta sunt
omnia eorum leticie viscera in mero-
rem z tristitiam atqz in diuersas mi-
seriarum erumnas sicuti a principio
luctus prophetalis p̄numerant. Nec
non a chori quos in diuersis solebit
solennitatibus ducere: recte in luctus
versi erant: quando inter hostes tot
cruciametozum generibus torque-

bantur. Aliter autē in ecclesia penitentum est ista vox. qui contritionem cordis sui deo offerre in sacrificio. vti dauid dicit. Cor contritū et humilitatum deus non spernit. Quorum igitur conscientia scelerum et delictorum sauitur vulneribus iure dicunt. dissolutum est gaudium cordis nostri. Quod sane gaudium rursus dauid sibi dari deposcit. Tu datus meo inquit dabis gaudium et leticiam reddes leticiam salutaris tui. Qui spirituali contritione et corde coangustato spiritus quietat. quoties anima miseriarum suarum compuncta vulneratur cruciatibus. Cuius itaque medela contritionis. et castas suo vaticinio reprobitur dicit. In die qua alligauerit dominus vulnus populi sui et percussuras plagas eius sanauerit. Et quod esset in eis vulnus et liuor. ac plaga tumens. Et soliter autem quotiens anima liuore peccati vulneratur et plagata suorum scelerum spiculis. Cuius gaudium mor dissoluit cum mens ad conscientiam reducitur. et chorus virtutum in luctum commutatur. Quod bene asabel contigisse legit qui cursor erat velocissimus ranquam vnus ex capreis que morantur in siluis nesciens veloces animi motus patientie gravitate temperare. Unde dum velociter insequitur hostem victus vulnere deperit vbi fornicationis scultia domina in inguine et lasciuie moribus descendit. Sed achab in corde sagitta percussus occubuit inter pulmones et scapulas eos designans quibus sapientie vigor falsitati inuulneratur facultas. et merito inter pulmones. vbi talia vigent flabra. vbi salutis vite temperas. et scapulas vbi christi onera portant leuia. Cuius nimirum non dissolutum cordis gaudium est. sed pemptum quia defecit ipse. et presentis vite gau-

dium. Quod autem conuersus est in luctum chorus noster perfecte penitentie luce designatur. quando virtutum chorus ar montem tenet lugedi quod amisimus. et concentum seruat penitenti quatinus idem chorus post merores et lacrimas ad gaudia posset peringere mansura.

C Ecce cecidit corona inquit capitis nostri. ve nobisque peccauimus.

Humiliatione atque deiectione iudeorum a regno designat. quando honor regni et gloria deperit unde idem propheta longe supra. Dic regi inquit et domina narra humiliamini et sedere quomodo cecidit de capite vestro corona glorie vestre. vbi alius interpretas descendit ait. Sed multum interest quoniam cadat corona capitis vel quoniam descendat quia leuior descensio est quam ruina. Paulatim ergo dum desidiose viuunt. per neglectum gloriam amittere descedere est. quod dum quisque ad altiora non currit. ad inferiora descendit. Sic et regnum iudeorum per singulos reges usque ad iochabim de excelso ad ima descendit. Deinceps vero per sedechiam. et eos qui restitui fuerunt de populo ad integrum cecidit. hincque sequitur vox omnium captiuorum lugentium.

Ve nobis que peccauimus.

Ex quo patet quod ruentibus ve imineat peccantibus per desidia lamentum restat. Quod bene ecclesie congruit. quando sacerdotes in ea et virgines ruunt qui videntur ornamenta eius esse et quos corona dicens. Sed et fidei gratiam interdum amittit gloria eius de capite ruit. quia dominum decoris in perfidia commutat falsitatem. Quod autem dominus corona sit ecclesie etiam restat dicens.

In die illa erit dñs exercitū corona glorie, z diadema exultationis residui populi sui. Quā nimirū coronā capiētis tūc ecclesia perdit, quādo sanctio, res in eā perfidiā ruunt. Que nimirū corona dñs cadit, solus potest lamēta- tionibus reparari, atq; integritate fi- dei remediari. Alio qñ xpī ecclesia spe- ciosa esse non potest nisi coronet xpo veniens delibano vti in canticis ca- nitur. Veni de libano sponsa mea ve- ni de libano veni, coronaberis de ca- pite amana de vertice sanis z hermon de cubilibus leonum, de montib; par- dorum. Sed z ipsi corona xpī credit, de qua in canticis pulchre ait. Egredi- mini z videte filie syon regē salomo- nem in diademate quo coronauit eū mater sua in die desponsionis illiusz in die leticie cordis eius. Quā sane co- ronam ecclesia que vere spōsa christi est tunc perdit quādo decorem fidei z integritatem operum eius amittit in his qui summi videntur in membris christi. But certe corona capitis nostri tunc ruit qñ hi qui videbant ad deco- rem z gloriā insigniri p diademate in xpo; quia caput est totius ecclesie in perfidiāz vel in scelera aut flagitia ca- dunt. Ea dicit qñpe corona capitis nisi eū hi desunt q in xpo ornamentum videbant esse decoris. Sed tūc ve im- minet eū z hi per diuersa corruūt qui vident summi, deinde vulgus lasciu- ens in peccata z flagitia venit. Hinc est qd ppheta simul cum populo im- mo p eo plangit. Ne nobis q; pecca- uimus. Et ulant ergo peccatores z ve- sibi imputant quō deū offendere pec- cando. Unde dolor orit in corde aut delinquēdo suffixus aut penitēdo cō- motus. ¶ Eteruz moraliter corona capitis nostri tūc perit cū bona volun-

tas amittitur. De qua sane recte pro- pheta gratulabundus canit, scuto bo- ne voluntatis tue coronasti nos dñe. Tunc ergo mens nra corona virtutū decoratur. cū scuto bone voluntatis in omnib; nō solū dñatur verietas in ptectione dei defendit. Sed cū bo- na voluntas in mentē cadit qd aliu d qz corona virtutū z decor nostre salu- tis amittitur. Hinc quoq; est qd re- cte plangitur. Ne nobis quia pecca- uimus quia omne qd agim⁹ nisi co- ronemus scuto bone voluntatis pec- catum est. z tūc ve imminet. quia pec- cauimus amissa bona voluntate. iam nō per excessum, sed praua desideria cum intentione pessime voluntatis delinquimus.

p **Propterea iquit**
mestū ē in dolore
cor nostrū ideo cōtene-
brati sunt oculi nostri.

Porro cor iudeoz in vtraq; captiui- tate cū varijs verant cruciatib; quā mestū fuerit nec est qui sentiat, z quā tenebrati oculi p lacrimis z dolorib; nemo qui a pprehendat. Est tamē eu- latus omnū delinquentū qui sibi im- putant peccasse in deum, sed duplex mesticie ac doloris species estimatur. De qua sane esaias, dolor meus sup- dolore in me cor meuz merens. Hoc quippe dicto significat dolori peccato- rum, dolorem compunctionis adun- ctum, vt sit dolor sup dolorem. Est igi- tur malus dolor vt est illud. In dolo- re paries filios. Est z bonus vt est. Et dolor meus renouatus est nimirum penitendo. Qd ergo post peccatum salubriter lugeat in mesticia cor bum- liat vt medicinali dolore, dolor in fit.

imitatis abscedat. Propterea dicitur inquit. Eorum contritum et humiliatum deum non spernit. Propterea sit in animo omnium delinquentium. humilitas et pudor de perpetrati operis facinore. deorum vero ex penitudine infixi vulneris

Ideo inquit contenebrati sunt oculi nostri. propter montes syon quia disperijt.

Quorum ergo oculos malicia infecerit delinquendi iure plangunt. contenebrati quia excecavit eos malicia eorum. ut christum qui est lapis abscisus de monte sine manibus et crevit in monte magnum videre non possint. quia disperijt. Id est eorum esset equalis deo patri semetipsum extinguentem. ita ut qui videbant deum tam non viderent et qui eorum replant legem ceci fieri. Ita ut neque christum neque ecclesiam montem videlicet spirituales toto orbe terrarum crescentem prospicere queant. Quia contenebrati sunt oculi omnium perfidorum. propter montem syon quia disperijt.

Vulpes inquit ambulauerunt in eo.

Persecutores videlicet vel heretici qui male de incarnatione christi senserunt dilacerare omnem ecclesiam christi et omnem catholicam intelligentiam de ea fraude et dolo corrumperere. Idcirco et ipsi partes vulpium erunt. Fuit namque herodes persecutor christi et pemptor iohannis vulpes de quo dominus dicit inquit vulpi illi. Surre omnes heretici vulpes insidiantes de quibus sponsa in canticis. Lapide nobis vulpes que demoluntur vineas. Demolunt ergo heretici vineam domini sabaoth

quam plantavit ipse vineam sabaoth. Idcirco plangendum est cunctis carboribus. quia propter insidias eorum et fraudes contenebrati sunt. Hi etiam qui videbantur oculi esse in ecclesia christi. ut lumen scientie reliquis prestare membris in corpore dedicatis. unde dicamus singuli. dicamus omnes. inluminata domine cordis nostri obrutus et digna fidei claritate nos inlustra ut que digna sunt videamus. que autem in

digna vitemus. Sequitur.

Et autem domine in eternum permanebis. solum tuum in generatione et generatione.

Cui alius interpres ait. In eternum habitas. Quia recte inhabitans in eternum permanere dicitur. eterna que est mansio illi. Id ipsum esse quod permanet. et esse patrem in filio filiumque in patre. ut sit eius una eternitas. unaque substantialis sempiternitas. non habitatio localis. neque mansio temporalis. sed in seipsum una et individua permanendi essentia. Quamvis enim filius semetipsum extinguerit forma servi accipiens. tamen in eternum unus idemque recte incommutabiliter permanere creditur. licet non incontinenter sedes eius secundum humanitatem in seculum seculi parata predicatur. Que propter mortalitatem adsumptam cognoscitur. Idcirco in eternum utraque natura permanere debet.

Et solum tuum inquit in generatione et generatione.

Et dum solum regnatis in fratribus iudice sume patris. expauescas. Et si humana mortalitas in fratribus attrita corruptio

ut vestimentū veterescit. eius essentia
et maiestas. in deficiens et incommurabi-
lis credatur. Conuertit autē se p̄phet-
a totū ad eū cuncta despiciens laben-
tia qui semper idem est ut ex hoc inter
varia vite discrimina consolationē ac-
cipiat. Unde querulosis p̄abus auxi-
lium implorat.

Quare inquit imp-
petuū obliuisceris
nostri. derelinquēs
nos ī longitudine dierū

Non q̄ de^o thesauros memorie ami-
serit aut scientie sed quia differt ocul-
to quodā iudicio auxiliū prestare sta-
tim dū quasi despicit obsecrantes. et
corda nō consolaf in angustia depresso-
rum. Immo ad modicū eū deserit ut
p̄ patientiā p̄beret. et p̄ victoriā remu-
neret quos p̄bauerit ex humana fra-
gilitate mens quibusq̄ pressa mole-
stis. deum existimat obliuiscet. Nam
obliuio fontē cepit charitatis mise-
rendi cito subtrahit facultatē obrun-
dit. Sciam prestandi gratiē. nec sine
auxiliū prestare mor in miseria consti-
tutis. Quōd bñ p̄pha cognoscēs deslet.

Quare inquit imperpe-
tuū obliuisceris nostri.

Qui si admodū quasi oblitis gratiā
prestare distuleris multis de p̄ssis ruine
casibus vitis subiacēbim⁹. Idcirco
semper erorandū est. ne derelinquas
nos ī longitudinē dierū. unde necesse
est semper eius memores simus. ut et
ipse nostri memor misereat. Nec etiā
obliuiscētes se recor dabit nisi ad hoc
tantū ut ei per gratiā insinuet requi-
rendum quōd prius mens mala nescia
inquirere nesciebat. Ergo dum ea que

memorie inseruerit dilabunt. nisi rur-
sus per occultas gratiam idem inspu-
rauerit passione obliuionis ī animo
obliterantur. Presidet etiā deus the-
sauros memorie nostre qui sunt ab ip-
sus multa. et aculta quadā dispensa-
tione sua que illuc sunt recondita quo-
dā modo temperat medetur et dispo-
nit. Unde dictū est reminiscēt et con-
uertentur ad dominū vnuersi fines
terre. Reminiscētur qui dē prius ne
et ipsi mandato: um dei obliuiscuntur
Deinde rursus conuertuntur ad do-
minū ut que memorie inspirata sunt
per occulte inspirationis gratiam vo-
tis omnibz compleant. Quid etiā re-
miniscatur. nisi eius quōd memorie cō-
missum fuit. aut quo obliuiscatur. ni-
si quōd sine dubio insitum fuit animo.
Unde dominus. Populus meus in-
quit. oblitus est mei diebz inumeris
Et p̄terea totū rogar p̄pheta ne no-
stri obliuiscatur domin⁹. nō dico ad
modicū ne tēpēmus sed imperpetuū
ne absorbeam⁹. ac deinde reminiscen-
tes rogar ne derelinquat nos passio-
nibus subiacere sed confirmet ut con-
uertamur ad eū. quē toto corde dili-
gere iubem⁹. Vincē quōd seip̄

Conuertere nos do-
mine ad te et con-
uertemur. in noua dies
nostros sicut a p̄ncipio

Nonit igitur p̄pheta auersiones no-
stras multas esse. Idcirco rogar post
multa naufragia et tēpestates contra-
ctis viribz conuerte nos domine et cō-
uertemur. Quibz p̄fecto verbis pie-
tatis primū implorat gratiam. repro-
mittit arbitriū ut effectus capiat salu-
tis. Alioquin nisi p̄ gratiaz nullus est

qui conuertatur auersus quia non est
est quod cecidimus dei autem quod resur-
gimus. ut sit secundum apostolum. Neque vo-
lentis neque currentis sed miserantis
dei. Et notandum quod ad te inquit. ut in-
telligas quicquid est quod alibi intendi-
mus qui aduersus est. Neque enim suffi-
cit ut conuertat nos deus. nisi nos ad-
cum per gratiam nostram conuertamur
voluntate. Est autem quod dicitur velamen
infirmittatis sensibus nostris obiectum.
quod nisi fuerit in illuminatione christi sub-
morsu conuerti ad deum nulla ratione
valemus. Unde fit ut et libertas red-
datur per gratiam. et gratia libertatis co-
operetur arbitrio bone voluntatis. Et
ideo orandus est deus. ut nos ad se
post asiam nostre auersionis conuertere
digne. Quis enim sepius tenebris
potest solis contueri claritatem. Aut
quo in loco requireretur quem scimus in
terris inueniri non posse. Restat igitur
quibus tenebris obsessi sumus. fulgen-
tibus radijs per gratiam ut sol iusticie
orientatur in nobis qui nullis obtinetur
voluntatibus per libertatis arbitrium
sed ex infusione sancti spiritus charitas ra-
diatur. Unde propheta conuersus. et nunc
inquit sequitur in toto corde et time-
mus te. et querimus faciem tuam ne con-
fundas nos. Qui ergo ex toto corde
sequitur. auersus post tergum dei sui iure
non retardat. Et propterea sequitur.

Innova dies nostros si- cut a principio.

Ut ad brauium quandoque conuersus su-
perne vocationis peringat. quia conuer-
sio incipit est reparationis antiquae vi-
te. Porro innovatio dicitur. perceptio
est eternitatis. De qua sane dicitur eter-
nitate. in persona christi. propheta canit
Et egressus eius inquit sicut a princi-

pio dierum eternitatis. Ad quod sane
principium innovationis reuocamur
conuertimur. Cum autem peruentum fue-
rit ad id innovabimur. Renouat autem
tem quod inuenerat est et corrumpitur.
quia dies nostri in paradiso quos ha-
buit primus homo immortales erant
in mandatis dei si permansisset postquam
auerteremur ab eo. unde quia per auer-
sionem cecidimus in veritatem. et per di-
dimus dies eternitatis. Nouit propheta
per conuersiones eos posse restau-
rari. Idcirco etiam alibi orat. conuerte
me domine et conuertar ad te. sequen-
tera que sequuntur.

Sed proiciens in-
quit repulisti nos
iratus es contra nos ve-
hementer.

Ob immanitatem scelerum iram deplo-
rat per iudicem quando tempore furoris
ultio descendit peccatorum. Quos iratus
etiam expulisse plangitur. a se qui vbi-
que totus esse creditur. Nam repulsio
nisi differentias duas esse intelligimus
Prima qua tradimus temptatori pecca-
tores. secunda qua succubimus tempta-
mentis. Unde cum ad temptandum expo-
nimus. vti que sine ira dei repellimur.
Cum vero vincimus ne penitet repulsio
ne repellimur. Qua sane repulsione
sicut david ait. Quis presciuit et predesti-
nauit. nunquam repellit deus plebem suam
Interdum autem donec peniteat quando
sic expellimus ut vincamus vehemen-
ter contra nos iratus esse ostenditur.
Et quo david. Quis nouit inquit po-
testatem ire tue et pre timore tuo iram
tuam dinumerare: quoniam aliquando
ut pater. aliquando ut dominus. aliquando
ut indignatur ut iudex. ut pater qui

Liber

Quintus

dem irascitur quando verbis aut cor,
reptonibus increpat delinquentē. ⁊ ra
men penitentie non subtrahit medici
nam. ut longe supra idē ppheta saltē
amodo inquit voca me pater meus
Dix virginitatis mee es tu. Nunquid
irasceris impetū p̄seuerabis i finē
Ex quo liquet patrē irasci merito nō
in finē sed vsq; ad temp^o cōuersionis
Ergo quando paulo durius percuti
mur vt dñs irascitur. ⁊ statim de pec
cato sumit vindictam. Qd bene moy

ses cū sensisset. domine inquit ne ira
scatur furor tuus contra populū tuū
Porro vt iudei tunc iratus ostendi
tur. quando dicitur est impior pec
catoribus. Ite maledicti in ignē eter
num cuius post sententiā iam venie
locus non datur. Sed hic interdum
cōtra nos vebemēter iratus esse osten
ditur. quando nec finis malis impo
nitur neq; per penitentiā ex crescenti
bus culpis flagella cessant

Expliciunt in lamentationibus lamen

tationū Jeremie pphete: longe clarissimi atq; doctissimi viri Reuer
rendiq; patris domini Palsasij Raberti abbatis Lothariensis ordi
nis sancti Benedicti libri quinque. Imp̄ssi opere ⁊ expensis puidi vi
ri maḡi Jacobi pforzheimij Cuius Basilien. Anno dñi. M. ccccij.